

דיני ומנהגי חג השבועות



מוגש לרגל חג השבועות

י"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

<ul style="list-style-type: none"> • בערב יו"ט צריכים להדליק את הנרות קודם השקיעה כמו בערב שבת. אם מאיזה סיבה לא הודלקו לפני השקיעה, תדליקם בלילה לפני הסעודה. כמובן, כשמדליקים אחר השקיעה, יש להדליק את הנר מאש דולקת. • צדקה: נותנים גם בשביל היו"ט דחג השבועות. מדליקים את הנרות לפני הברכה כמו בערב שבת. וצריכים להניח את הגפרור שיכבה מעצמו כמו בעת הדלקת נרות שבת. • מברכים שתי ברכות: ברכת 'להדליק נר של יום טוב', וברכת 'שהחיינו'. איש המדליק נרות, לא יברך 'שהחיינו' בשעת הדלקת נרות, אלא בקידוש. 	<p>הדלקת נרות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • בליל חג השבועות חייב כל אחד לקבל על עצמו עול התורה. זו צריכה להיות קבלה בלב, וגם קבלה בפה, ויאמר: ריבונו של עולם, הריני מקבל עלי עול התורה. • אין להתפלל ערבית של חג מוקדם, אלא רק לאחר 'צאת הכוכבים'. סדר התפילה: מתחילים שיר המעלות, ח"ק וברכו, ברכות ק"ש, וק"ש. ח"ק, מעריב לשלש רגלים. קדיש שלם. עלינו וקדישים. • סדר הקידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט). סברי מרנן, ברכת בורא פרי הגפן, ברכת הקידוש וברכת שהחיינו. • ברכת המזון: יעלה ויבוא. הרחמן ליו"ט. • נהוג במשך חג השבועות לחזור איזה ענין בתורה מהבעל שם טוב, וכן לספר סיפור מהבעל שם טוב שיום ההילולא שלו חל בחג השבועות. 	<p>ליל חג השבועות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • נייעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. מנהגנו שאומרים את כל 'תיקון ליל שבועות'. ניתן להתחיל באמירת התיקון עם היכנס החג, ולהמשיך אחר הסעודה < ב"תיקון ליל שבועות" בסוף הפיסקא מספר יצירה - צריך להיות: "... ועין נאמנת. ג' רעות ללשון, דיבור רע והמלשין והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון, שתיקה ושמירת הלשון ודיבור אמת". כמו"כ בהעתקת מאמרו של רשב"י: "אנן בחביבותא", צריך לומר כפי שכתוב בזהר: "אנן בחביבותא תליא מילתא דכתיב ואהבת את ה' אלקיך וכתיב מאהבת ה' אתכם וכתיב אהבתי אתכם אמר ה'" < אין אומרים הנוסחאות של ה'יהי רצון' והקדישים הנדפסים שם < מי שלא סיים את אמירת התיקון בלילה, ישלים ביום. 	<p>תיקון ליל שבועות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מעט לפני עלות השחר נוהגים לטבול במקוה ארבע טבילות < משהגיע זמן עלות השחר אין צורך לומר ברכות התורה ע"מ להמשיך ללמוד < לאחר שעלה השחר, ואחר עשיית צרכיו, יטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (כבכל יום), ואז יברך את כל הברכות על הסדר < מנהגנו שישינים לפני תפלת שחרית. אם הולך לישון אחר עלות השחר וחושש שלא יקום עד לסוף זמן קריאת שמע, יקרא ק"ש בעלות השחר (לאחר אמירת ברכות השחר כנ"ל); ואם ייעור משנתו לפני סוף זמן ק"ש יקרא שוב, שכן לכתחילה תחילת זמן קריאת שמע הוא "משיכיר" (וכמצויין בלוחות זמן טלית ותפילין). 	<p>עלות השחר</p>
<ul style="list-style-type: none"> • גם הרגיל להאריך בתפלתו יותר מהציבור, ביו"ט ישתדל לסדר תפלתו כך שיגיע לאמירת הלל עם הציבור. מתפללים תפלת שחרית לשלוש רגלים. הלל שלם. קדיש תקבל. שיר של יום < אין מנהגנו לקרוא מגילת רות < בפתיחת הארון אומרים "ויהי בנסוע", י"ג מידות ו"ריבונו של עולם", ואח"כ "ברוך שמה" וכו' < מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים לחמישה קרואים בפרשת יתרו "בחודש השלישי לצאת וגו'" עד סוף הסדרה; ובשני קוראים למפטיר "וביום הביכורים". • יש להשתדל להביא את כל ילדי ישראל כולל ילדים הכי קטנים לבית הכנסת, לשמיעת עשרת הדיברות. • בשעת קריאת עשרת הדיברות עומדים ומפנים את הפנים כלפי הספר תורה < אין מנהגנו לומר אקדמות < נוהגים לכבד גדול וחכם בעליית המפטיר < יש נוהגים שגם מי שקורא את ההפטרה בלחש יחד עם העולה למפטיר - קורא הפטרה זו מעומד, מפני כבודה. 	<p>תפילת שחרית וקריאת התורה</p>
<ul style="list-style-type: none"> • מזכירים נשמות בחג השבועות (בחול"ל - מזכירים נשמות ביום ב', כדלקמן). מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה לפטירת אביו או אמו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות. אומרים 'אב הרחמים', וגם מי שאינו מזכיר נשמות יכול לאומר. 	<p>הזכרת נשמות</p>

<p>תפלת מוסף</p>	<ul style="list-style-type: none"> • מוסף לשלוש רגלים. בפסקא "ומנחתם ונסכיהם" אומרים "ושני שעירים לכפר". בחזרת הש"ץ ברכת כהנים. אחרי סיום התפלה, אמירת תהלים - מזמור כ' ושיעור תהלים היומי - בציבור. קדיש. • כל אחד יאמר את פרק התהלים המתאים למספר שנותיו. שש זכירות.
<p>סעודת יום טוב</p>	<ul style="list-style-type: none"> • נוסח הקידוש: אתקינו סעודתא (ליו"ט), אלה מועדי, בורא פרי הגפן. נוהגים לאכול מאכלים חלביים אחר התפילה < יש להמתין שעה בין סיום אכילת מאכלי החלב, עד תחילת אכילת מאכלי הבשר > יש לברך ברכה אחרונה על מאכלי החלב, כיוון שאין אוכלים מאכלי חלב ובשר בסעודה אחת. מחליפים מפה לאחר סיום אכילת המאכלים החלביים < נוטלים ידיים לסעודת יו"ט, ומברכים על לחם משנה כבכל שבת ויו"ט. בסעודת היום יש להקפיד לאכול בשר (והמנהג לאכול בשר בקר) כבכל יו"ט; יש לשנות רביעית יין בסעודה.
<p>תפילת מנחה</p>	<ul style="list-style-type: none"> • סדר התפילה: קרבנות. אשרי. ובא לציון. חצי קדיש. תפילה לשלש רגלים. קדיש שלם. עלינו וקדישים.
<p>תהלוכה</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ביו"ט הולכים לבקר בבתי כנסיות ובתי מדרשות, כדי להוסיף בשמחת החג ע"י ההתאחדות עם בני ישראל הנמצאים באותם מקומות. ובפרט ע"י אמירת דברי תורה, אשר "פיקודי ה' ישרים משמחי לב", נגלה דתורה ופנימיות התורה.
<p>התוועדות</p>	<ul style="list-style-type: none"> • נוטלים ידים ומתחילים בהתוועדות לפני השקיעה (בהול"ל - לפני השקיעה של יום ב'). אוכלים פת לפחות בשיעור "כביצה", מנגנים את ניגוני רבותינו נשיאנו, חוזרים דא"ה ומסיימים את הסעודה אחר יציאת היו"ט < כשנמשכה ההתוועדות לתוך מוצאי החג, צריך לומר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון, לפי שהכל הולך אחר ההתחלה, שאז חל עליו חיוב אמירת 'יעלה ויבוא' בברכת המזון. אך אם התפלל ערבית או הבדיל על הכוס, או אמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" - לא יאמר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון - לא יאמר 'יעלה ויבוא' בברכת המזון.
<p>באה"ק</p>	<ul style="list-style-type: none"> • מעריב: אתה חוננתנו, קדיש שלם (תתקבל), עלינו. הבדלה: ללא נר ובשמים.
<p>בחול"ל ב' דחג השבועות</p>	<ul style="list-style-type: none"> • בתפילת ערבית מתחילים שיר המעלות. ח"ק וברכו, ברכות ק"ש, וק"ש. ח"ק, תפלת עמידה של שלוש רגלים. ק"ש, עלינו וקדישים. • אסור להכין שום דבר ביום טוב ראשון עבור יו"ט שני, אלא רק אחרי צאת הכוכבים. הדלקת הנרות לאחר צאת הכוכבים מאש הדולקת כבר, מברכים "להדליק נר של יו"ט" ו"שהחיינו". סדר הקידוש כאתמול. • שחרית יום ב' דחגה"ש: גם הרגיל להאריך בתפלתו יותר מהציבור, ביו"ט ישתדל לסדר תפלתו כך שיגיע לאמירת הלל עם הציבור. מתפללים תפלת שחרית לשלוש רגלים. הלל שלם. קדיש תתקבל. שיר של יום. בפתחת הארון אומרים "ויהי בנסוע", י"ג מידות ו"ריבונו של עולם", ואח"כ "ברוך שמייה" וכו'. מוציאים שני ספרי תורה, בספר הראשון קוראים חמישה קרואים בקריאת "כל הבכור". אשר נתן לך", ובשני קוראים למפטיר "וביום הביכורים". ההפטרה: "וה' בהיכל קדשו". הזכרת נשמות. תפלת מוסף לשלוש רגלים, וברכת כהנים. קידוש: 'אתקינו', אלה מועדי, 'בורא פרי הגפן'. תפילת מנחה לשלש רגלים. התוועדות. • מוצאי יום טוב: מעריב: אתה חוננתנו, קדיש שלם (תתקבל), עלינו. קידוש לבנה. • הבדלה: ללא נר ובשמים.
<p>אסרו חג וימי התשלומין</p>	<ul style="list-style-type: none"> • אסור להתענות באיסרו חג, ואפילו תענית חתן וכלה ביום חופתם (אלא יקדימו ויתענו). מרבים באכילה ושתייה ביום זה. ומוסיפים בו בנתינת צדקה. • אין אומרים תחנון עד יום י"ב סיון. בקריאת שמע שעל המיטה של ליל י"ג סיון אומרים תחנון. • כל ימי התשלומין מסוגלים ביותר לקבל החלטות טובות ולקיימן בפועל בכל הקשור ללימוד התורה, החל בשמירת השיעורים הקבועים של חת"ת ורמב"ם, וגם בשמירת השיעורים של כאו"א לפי עניינו. • נוהגים לערוך "כינוסי תורה" לאחר ובסמיכות לחג השבועות, ויש להשתתף בהם ברוב עם.

מקורות: טוש"ע ונ"כ סתצ"ד. שו"ע אדה"ז שם וסתקכ"ט ס"ד. ספר המנהגים ע' 44. לקו"ש חכ"ח ע' 315. אג"ק ח"כ ע' רפט. וראה בהרחבה 'הלכה למעשה - מועדים' (בהוצאת מכון הלכה חב"ד) חג השבועות פרקים ז, ו, וש"נ.

עריכה: הרב שמואל מקמל. הגהה: הרב משה קורנוויץ.